

TARTU ÜLIKOOLI NARVA KOLLEDŽ  
EESTI KEELE JA KIRJANDUSE LEKTORAAT

Julia Reka

Populaarsemad eesti lastekirjanike raamatud (Narva Keskraamatukogu andmete  
põhjal)

Bakalaureusetöö

Juhendaja: Maret Annuk

NARVA 2013

## Sisukord

Sissejuhatus .....	3
1. Lugemise kasu.....	5
1.1 Kuidas äratada laste huvi lugemise vastu.....	6
1.2 Kooli roll laste lugemishuvi äratamisel.....	8
2. Eesti Lastekirjanduse keskuse poolt korraldatav „Nukitsa“ konkurss .....	10
3. Narva Keskraamatukogu arvudes ja ajaloost .....	11
3.1 Narva keskraamatukogu lugejale suunatud tegevus.....	11
3.2 Lasteosakonna panus laste lugemishuvi arendamisse .....	12
4. Laste valiku uurimine küsitluse ja andmete analüüsi abil.....	13
5. Lasteosakonna küsitlus «Meie lugejate lemmikraamatud».....	15
5.1 Andrus Kivirähki raamatu „Kaka ja kevad“ lühikirjeldus ja laste arvamused.....	16
5.2 Andrus Kivirähki raamatu „Leiutajatekülla Lotte“ lühikirjeldus ja laste arvamused .....	17
5.3 Aino Perviku „Arabella, mereröövli tütar“ lühikirjeldus ja laste arvamused.....	18
5.4 Aino Perviku „Kunsmoor“ lühikirjeldus ja laste arvamused .....	19
5.5 Oskar Lutsu „Kevade“ lühikirjeldus ja laste arvamused.....	20
6. Narva Keskraamatukogu lasteosakonna andmete analüüs.....	22
Kokkuvõte .....	24
Summary.....	25
Kirjandus .....	26
Allikad .....	28
Lisad .....	29

## Sissejuhatus

Lugemine on aktuaalne teema. Tänapäeva ühiskonnas loevad lapsed aina vähem raamatuid. Vaba aega sisustatakse muude tegevustega. Võimalusel vaadatakse raamatu asemel samateemalist filmi. Raamatu lugemine ei ole enam paljude inimeste ja eriti laste jaoks vaba aja veetmine, vaid kohustus, mille täitmist nõutakse koolis või kodus.

Ma valisin bakalaureusetöoks selle teema, sest minu arvates lugemine on aktuaalne ja nii ka jääb. Kümme aastat tagasi ei olnud eesti lastekirjandus Narvas populaarne ja paljud lapsed, kes armastavad lugeda, ei teadnud, kes on Oskar Luts või Eno Raud. On väga huvitav teada saada, kui võrd olukord Narvas on muutunud.

Laste lugemisega tegeleb palju inimesi ehk lastekirjandus on suur kirjanduse haru, mis eksisteerib erinevates kultuurides. Tänapäeval on raamatupoodide ning raamatukogu riiulitel väga lai raamatute valik, mis on kirjutatud spetsiaalselt lastele. Nendes raamatutes võib olla erisugune temaatika: teiste inimeste lood, lõbusad luuletused ehk laulusalmid, entsüklopeediad ja nii edasi. Lapsed ja vanemad valivad ise, mida nad hakkavad lugema.

Bakalaureusetöö põhiliseks küsimuseks on eesti lastekirjanike teoste populaarsus Narva laste seas, toetudes Narva Keskraamatukogu andmetele. Töö eesmärk on uurida välja, millised eesti lastekirjanikud on tänapäeval Narvas populaarsed. Teatavasti elab Narvas palju vene keele kõnelejaid, kes ootuspäraselt eelistavad lugeda vene kirjandust. See puudutab ka lapsi, sest nende valik on tihti seotud sellega, mida eeldab nende kultuur ja mida pakuvad vanemad. Aga kuna meie lapsed elavad riigis, kus eesti keele kui riigikeele oskus on auasi, peaksid nad tundma ka oma riigi kirjanikke. Eesti lastekirjanikest räägitakse koolis kirjanduse tunnis, lapsed näevad nende raamatuid raamatupoodide riiulitel ning raamatute tegelased esinevad internetis, televisioonis ja laval. Kõik see peab suurendama laste huvi eesti kirjanduse vastu, kuid me ei tea, kui suured on laste teadmised selles valdkonnas.

Bakalaureusetöö koosneb kuuest peatükist. Esimene teoreetiline peatükk keskendub küsimusele, miks lugemine on nii kasulik. Peatükis on välja toodud mõned argumendid lugemise kasuks, toetudes erinevate inimeste arvamusele. Teises peatükis on kirjutatud sellest, kuidas on võimalik äratada laste huvi lugemise vastu. Lapsi ei tohi sundida ning järeldusele, et lugemine on tore, peavad nad tulema ise.

Töö teine peatükk sisaldab praktilisi soovitusi lastevanematele ja inimestele, kes puutuvad oma argipäeva elus lastega kokku. Laste huvi lugemise vastu võivad arendada mitte ainult tema vanemad, vaid ka kooliõpetajad.

Laste arvamuse uurimisega Eestis tegeleb Lastekirjanduse Keskus. Lastekirjanduse Keskus korraldab „Nukitsa“ konkurssi, mis püüab välja selgitada laste lugemiseelistusi. „Nukitsa“ konkursile esitatud raamatud on eesti kirjanike teosed, väliskirjandus konkursil ei osale.

Lasteraamatute puhul on tähtis ka selle kujundus. „Nukitsa“ konkurss autasustab parimaid eesti lastekirjanikke ja eesti lasteraamatute illustraatoreid.

Bakalaureusetöös on kasutatud andmete analüüsi ja küsitluse meetodeid. Me ei tea, kui palju lapsed tunnevad eesti lastekirjanike teoseid. Kõigepealt viisin uurimuse raames läbi küsitluse, mis oli suunatud nende teadmiste väljaselgitamisele. Küsimustiku põhiline ülesanne oli teada saada, miks lapsed eelistavad neid raamatuid. Andmete analüüsimise allikas on Narva Keskraamatukogu lasteosakonna laenutuse andmed. Need on statistika andmed, mis näitavad kui palju eesti lastekirjanduse raamatuid laenutatakse raamatukogus teatud perioodi jooksul. Uurimuse peamised küsimused on järgmised:

Kas eesti lastekirjandus on Narva laste seas populaarne?

Milliseid eesti lastekirjanduse teoseid Narva lapsed eelistavad?

Kust lapsed said teavet nende teoste kohta?

Käesoleva töö hüpotees on, et Narva Keskraamatukogust laenutatakse palju eesti lastekirjandust ja see tähendab eesti lastekirjanduse populaarsust Narva elanike seas.

## 1. Lugemise kasu

Hiina vanasõna räägib „Iga kord, kui avad raamatu, õpid paratamatult midagi juurde.“ Lugemine ja raamatud on olnud väärtuslikud igas kultuuris. Vanasti oli raamat nagu kuld, sest kirjutada oskas vähe inimesi, ning oli ka raske leida, kus ja millega kirjutada. Raamatud pärandati järgmistele põlvkondadele. Eelnevatelt põlvkondadelt oli palju õppida. Meie vanavanemad, kui töö kõrval oli natuke aega, lugesid tavaliselt meelsasti ja palju. Lugemine toob väga palju kasu, see on tore ajaveetmine.

On vaja õigel ajal selgitada lapsele, miks lugemine on kasulik ja miks on vaja seda teha. Mõnikord ei oska isegi täiskasvanud vastata küsimustele, miks lugemine on nendele ja lastele nii tulus.

Eelkõige raamatud arendavad ja rikastavad lapse kõnet. See on väga tähtis punkt, millest laps ise ei saa aru, aga lapsevanemad peavad aru saama. Väike laps hakkab lugema salmidest. Ta õpib, kuidas õigesti sõnu hääldada ja kuidas tähted välja näevad. Ei tohi unustada, et esialgu tal on raske hääldada seda, mis on kirjutatud. Siin peab aitama lapsevanem. Veerand tundi päevas raamatuga koos isa või emaga suurendab lapse sõnavara, sest lapsed jätavad meelde selle, mida nad kuulavad. Kui laps loeb ise, paneb ta tööle oma nägemismälu. Samal põhjusel aitab lugemine omandada grammatikat ilma reegleid õppimata. Suur sõnavara ja korralik grammatika kasutus pakub võimalust paremini ja ilusamini kasutada oma emakeelt. Mida suurem on lapse sõnavara, seda kiiremini õpib ta aru saama ja meelde jätma infot. Laps, kes ei loe ja ei taha lugeda, võib tulevikus väljendada end ebakorrektselt nii kõnes kui kirjas, sest lugemiskeskused toovad kaasa ka kirjutamiskeskused. Oma emakeeles lugedes saab isegi täiskasvanud inimene oma väljendamisoskusele kasu. Kuulus eesti kirjanik Aino Pervik (2012) räägis kultuurkapitali aastapreemia üritusel: “Kindlasti annab lugemine palju vaimset kogemust. Lapsele õpetab lugemine keelt, sest kodus ja koolis ja sõpradega rääkides keel pole nii rikas kui raamatutes - juba sellepärast tasub raamatuid lugeda. Lugemine elavdab kujutlusvõimet, lugemine on väga hubane”

Lugedes avaneb uus, teistsugune maailm. Raamatud annavad teadmisi ja jutustavad lugusid, aga peamine on, et nad pakuvad võimalust osaleda ühes teises, argielust väljaspool asuvas maailmas. See on selge ja konkreetne maailm, erinevalt meid ümbritsevast tegelikkusest, mis on palju ebamäärasem ja sageli ka vaenulikum. (Hellermaa 2012: 4)

Raamat on alati hea võimalus unistada. See on teine põhjus, miks raamat on lastele kasulik. Lugemise, sõnavara ja kõne kõrval arendab see ka lapse fantaasiat, paneb teda mõtlema avaramalt ja loomingulisemalt. «Mõned raamatud panevad meid unistama, mõned toovad maa peale tagasi...» (Coelho 2004: 1). Laps võib ise joonistada endale mingi tegelase välimuse või ennast ette kujutada kangelasena. Ilukirjanduses on põnevad jutud, kus tegelased elavad läbi

erinevaid seiklusi. Tüdrukud on fantaasiamaailmas printsessid, aga poisid kangelased. Lapsed võivad kujutada ette, kuidas nad lendavad draakonite seljas või mängivad lossis. Nende ees on erinevad maad ja maailmad. Näiteks võib tuua Andrus Kivirähki „Leiutajatekülla Lotte“. Mõni laps mõtleb, et oleks tore, kui temaga juhtub tulevikus ka selline tore lugu. See on rikas allikas fantaseerimise jaoks. Pärast selle raamatu lugemist võib tavaline jalutuskäik muutuda seikluseks. Kõiki neid seiklusi võib laps küll ka televisioonist leida, aga multfilmid ja filmid ei lase tihti kujutlusvõimel töötada, sest lapsel on juba toimuvast selge pilt olemas.

Lastekirjandus püüab näidata lastele, kui ilus ja huvitav on ümbritsev maailm. Et elus on olemas sellised asjad, nagu sõprus, armastus, abi j.n.e. Et need asjad on ilusad ja väärtuslikud. Tavaliselt on raamatus teksti taga mingi tarkus, mis aitab last edasi õiget valikut teha. Hea näide selle kohta on valmid. Valmide puhul võiks öelda seda, et nad on kerged lugemiseks ja selged aru saamiseks. Näiteks Ivan Krõlovi valm „Pärdik ja prillid“ (Krõlov 2011: 7) õpetab, et tuleb olla oma asjadega hoolsam ja uurida välja, kuidas neid õigesti kasutada. Valm „Kukk ja pärlitera“ räägib sellest, et kui sa midagi ei tea, ei tähenda, et see on tühine või halb. Muinasjutud õpetavad last juba siis, kui nad ise lugeda ei oska. Tavaliselt lapsevanemad jutustavad neid lapsele enne uinumist. Muinasjuttu kuuldes või lugedes saab laps aru, kuidas käituda erinevates situatsioonides. Seal on elureeglid, mis aitavad rahulikult ja turvaliselt elada: ei tohi rääkida võõraste inimestega; kui sa oled kuri ja vihane, juhtuvad sinuga erinevad hädad; headus alati võidab kurjuse. Muinasjutud õpetavad, et ilu ja rikkus ei ole elus kõige tähtsam. Kõik need soovitusel selgitavad, kuidas on hea käituda inimestega, kui sa tahad sõbrustada. Isegi ajalehte lugedes võib laps leida endale mingi moraali: ajalehed jutustatakse, kuidas elab ja mida on saavutanud kuulus inimene, kes on lapsele sama heaks eeskujuks kui ilukirjanduse kangelane.

## **1.1 Kuidas äratada laste huvi lugemise vastu**

Kahjuks on viimastel aastatel lugemisega asi natuke halvem, kui oli varem. See võib olla seotud tehnoloogilise arengu ja selle mõjudega. Lapsevanemad ei julge enam lapsi keelata, kuna peale tungiv tehnoloogiline tsivilisatsioon on nende jaoks üllatav ja kohati võõras (Kuorme 2003: 4). Tihti peale hakkavad lapsevanemad ise käima sageli kinos, suhtlema internetis, istuma palju arvuti taga. Lapsed mängivad oma vanemate eeskujul palju arvutimänge ja vaatavad rohkem filme, loevad koomikseid, mis ei anna neile kasulikku infot.

Eelmisel aastal kaitses Tartu Ülikooli tudeng Ingrid Kippasto (2012) oma magistritööd teemal “Lugemine teises kooliastmes: poiste ja tüdrukute vahelised erinevused”, kus ta rääkis ka laste huvist lugemise vastu. “Raske on oodata, et noortel oleks huvi lugemise vastu, kui ta ei ole lapsepõlves näinud, et kellelgi tema perest luges. Esmase kokkupuute lugemisega peaks laps

saama siiski kodust.” Esimese sammu lugemise poole teeb laps just kodus ehk huvi kujunemise jaoks on eriti tähtis pere taust. Vanemate roll ja vastutus selle kujundamisel on väga suur. Riin Raadla (2007: 38) uuringust tuli välja, et peredes, kus on kõrgharidusega lapsevanem, loetakse rohkem ning ostetakse ka rohkem raamatuid.

Raamatu valik sõltub lapsest ja tema argipäeva tegevustest. Lugemishuvi tekitamiseks ei pea valima ainult uuemat kirjandust, vanemate raamatute hulgas on olemas ka huvipakkuvad eksemplarid. Tuleb alati toetuda laste arvamustele. Kui leidub lapsi, kellele meeldib lugeda möödunud aegadest, siis on nende jaoks põnevad juturaamatud ehk ajaloolised jutustused. “Raamat mäletab oma kirjapanemise aega” (Pervik 2011).

Tänapäeval emad ja isad, kui nad on huvitatud oma laste lugemise harjumusest, võivad kasutada ka internetiallikaid, et leida vastust küsimusele “Kuidas meelitada last lugema?”. Hea lasteraamat peab olema hubane, põnev ja arusaadav. Kurb võib olla, kuid lõpp peab olema kindlasti õnnelik. Ei tee paha, kui seal ka natuke nalja saab.(Pervik 2011) Meie kaasaegses maailmas on internet vanemate abistaja. Seal leidub vastuseid paljudele küsimustele ja oleks halb seda mitte kasutada. Üks neist allikaist püüab välja tuua mõned nipid, et äratada lapse huvi lugemise vastu. Need nipid räägivad sellest, et kõigepealt tuleb küll õpetada lapsele tähti, aga kindlasti mänguliselt, näiteks kirjutades neid suvel rannale liiva sisse, talvel lume peale jne. (Pärn 2013). On loogiline oletada, et lapsele hakkab meeldima lugemine ainult siis, kui talle hakkab meeldima tähtede uurimine. Lastel on üldse kergem midagi uurida läbi mängu. Jahedast ja igavast jutust pole mingit kasu. Harjutada lugemist on võimalik ka loomulikus keskkonnas, näiteks lugeda võiks tänavasilte, kirju pakenditel jne. (Pärn 2013)

Iga laps, kes saab juba ise raamatuid valida, otsustab ise, mis raamat talle meeldima hakkab. Lastekirjanik Aidi Vallik (2008: 6) oma artiklis ajalehele Õpetajate Leht toob välja mõtte, et lapse ootused raamatule taanduvad üldiselt kolmeks: temale kordaminev probleemistik, meelikõitev ja põnev ülesehitus, st süžee, ning hõlpsasti endaga samastatavad tegelased. Kui üks neist kolmest tegurist ei ole ea- või isiksusekohane, ei tasu loota, et raamat lapse kaasa haarab. Kuna lapsevanem tihtipeale ei tea, millele täpselt orienteerub tema laps raamatut valides, võib ta kindlasti eksida.

Väikeste laste puhul töötab ka raamatu välimus. Mida väiksemale lapsele mõeldud raamat, seda olulisemal kohal selles on pildid ja värvid, sest kunstniku illustratsioonid õpetavad last teksti mõistma. (Vallik 2008: 6) Joonistuse vaatamise käigus tekkib lastel ka huvi teksti vastu, sest lasteraamatus on joonistused ja tekst tihedalt seotud. Lapsed vaatavad meelsasti koos vanematega pilte ehk kuulavad, kes on kujutatud pildil. Kirjaniku kirjutatud lugu hakkab elama alles laste peas. Samuti ei ole raamatu välimus tähtis ainult väikestele lastele. Mõned teismelised

kaebavad sageli, et teismeliste raamatuteski tunnevad nad puudust piltidest, olgu või mustvalgetest. (Vallik 2008: 6)

Illustratsiooni kõrval on ka ettelugemine hea nipp. Seda tava tuleb jätkata ka siis, kui laps juba oskab ise lugeda. (Pärn 2013) Igaõhtune unejutu lugemine lastele on tore peretraditsioon, mis praegu ei ole nii populaarne. Ettelugemine loob sideme lapse, lapsevanema ja raamatu vahel ja loob kindla õhturituuaali, mille pärast tahab laps ka õhtuti ise lugeda. See on vahva ja sisukas koosolemine isegi mudilastele, mille käigus ema-isa rahustav hääl loob turvatunde, mis jääb laste mälestusse. Veel annab õhtune ettelugemine lapsele võimaluse nautida vanemate tähelepanu ja tunda end soovituna. (Soone 2012: 1)

Rääkides sellest, mis teeb lugemise vastikuks lapse silmis, tuleb meenutada, et see on sundimine. On olemas kindel reegel: lugema ei saa lapsi panna keelamiste ja käskimistega, selleks saab ahvatleda, meelitada ja julgustada (Mallene, Vaikmäe 2012: 5). Mõned emad ja isad räägivad oma lastele “kui sa lugemist ära ei õpi, siis...”. Sellega hakkab laps kõrvutama lugemist ebameeldiva kohusega ja lugemine ei kasva kunagi harjumuseks.

## **1.2 Kooli roll laste lugemishuvi äratamisel.**

Huvi äratamine lugemise vastu ei ole ainult ema ja isa ülesanne. Lugemise õppimine toimub ka koolis ja lasteaias, kus lugemisoskus mõjub ka edasijõudmisele. Nooremas kooliastmes on hea lugemisoskus ja loetust arusaamine tähtis mitte ainult emakeele tundides, vaid see on kõigi teiste õppeainete omandamise eeltingimus. (Mallene, Vaikmäe 2012: 5). Matemaatika tunnis näiteks aitab hea lugemisoskus õigesti aru saada ülesande mõttest ja valida sellele õiget lahendit.

Sirgit Mallene ja Imbi Vaikmäe (2012: 7) oma raamatus “Lugeda on vahva!” püüavad anda õpetajatele praktilisi nõuandeid ja esimene nõuanne ongi see, et lugemist saab edukalt integreerida mis tahes tundi.

Paljudes klassides on lugemispesa – see on muust ruumist eraldatud koht, kus lapsed saavad lugeda või sirvida raamatuid, meisterdada või mängida. (Mallene, Vaikmäe 2012: 8). Algastme koolis tegeleb lastepesa organiseerimisega osaliselt ka klassiõpetaja. Üldiselt on lugemispesa Eesti Lugemisühingu projekt aastast 2004, mille eesmärgiks on anda lasteaia ja klassiõpetajatele teadmisi, kuidas muuta lugemistegevused lastele huvitavaks, kuidas toetada laste lugema õppimist ja lugemist. (Eesti Lugemisühingu kodulehekülg). Raamatuid, mis hakkavad seisma lugemispesa riivilitel, valib õpetaja ise ning on tore, kui need raamatud on uued, ilusad ja huvipakkuvad. Tänu lugemispesale võib ka õpetaja äratada õpilaste huvi eesti lastekirjanduse vastu. Kõik sõltub sellest, mis raamatud on selles klassiruumi osas.

1. – 4. klassis on raamat veel ihaldusväärne “saak” (Kaškarov 2013: 48), sellepärast on lihtsam lugemisharjumuse kujundamisega edasi tegeleda. Tavaliselt see on õige aeg, et istutada lapsesse mõte, et lugeda on vahva. Õpetaja võib alustada klassis raamatu ettelugemist. Oleks hea, kui raamatud, mida õpetaja valib ettelugemiseks, esinevad ka klassi lugemispesas, kus see raamat on lastele kättesaadav.

Lugemispesa ei ole ainuke idee, mis arendab laste lugemisoskust ja lugemishuvi. On olemas palju mängu, mis on suunatud just sellele eesmärgile ning neid mängu võiks ka koolis korraldada. Tundides ja vahetundides on lastel võimalus lahendada erinevaid ristsõnu, mängida kirjanduslikku bingot ja nii edasi. Õpetajad võivad ka korraldada võistlusi. Paljudes koolides peavad algklassilapsed kirja panema loetud lehekülgede arvu. Veerandi lõpus liidetakse tulemused kokku ning võitjaks on klass, kellel kõige rohkem loetud lehekülgi. (Mallene , Vaikmäe 2012: 8) Võistluse käigus toimub laste innustamine ning toetus.

Kool on see koht, kus lapsed õpivad. Õppimine toimub mitte ainult selles suunas, et nad teaksid, mis on tähestik ja kuidas on vaja kirjutada. Õpilased omandavad seal ka lugemisharjumuse ja kui selle omandamine läheb hästi, hakkavad lapsed tulevikus armastama seda tegevust.

## **2. Eesti Lastekirjanduse keskuse poolt korraldatav „Nukitsa“ konkurss**

Laste arvamuse kogumisega tegeleb juba mitu aastat Eesti Lastekirjanduse Keskus. Eesti Lastekirjanduse Keskus alustas tegevust 1987. aastal ja tänapäeval tegutseb Tallinnas. Asutuse põhiline ülesanne on lastekirjanduse propageerimine ja levitamine. (Eesti Lastekirjanduse Keskuse kodulehekülg)

Nukitsa konkurss on Lastekirjanduse Keskuse poolt korraldatud konkurss ehk lapsed on need, kes valivad võitjaid. Laste häälte põhjal selgitatakse välja populaarseim lastekirjanik ja lasteraamatukunstnik. Esimene „Nukitsa“ konkurss oli 1992. aastal. See on väga tore näide, kuidas inimesed koguvad infot laste eelistuste kohta.

Esimesed Nukitsa konkursi laureaadid kirjanike seas olid Voldemar Miller, Leelo Tungal ja Henno Käo. Üldiselt võttis esimesest konkursist osa 37 kirjanikku ja oli 4365 hääletajat. Loomulikult ei ole konkursi menükus kadunud. Tänapäeval on osalejate hulk tunduvalt suurem: 107 eesti kirjanikku ja 7827 hääletajat. Eelmise aasta võitjad on eestlanna Kristina Kass ja soome päritolu lastekirjanik Mika Käränen. Kristina Kass sai selle auhinda esmakordselt. (Eesti Lastekirjanduse Keskuse kodulehekülg)

Kristiina Kass on eesti lastekirjanik, illustraator ja tõlkija. Praegu ta elab Soomes ja on kirjutanud ka soome keeles. Iseendast ta kirjutab, et juba lapsepõlvest tema armsaimad hobid olid kirjutamine ja joonistamine. Tema raamatu „Nõianeiu Nöbinina“ põhjal on ka lavastatud teleseriaal. Lavastajana oli Elo Selinard. Kristiina: „See on küll natuke teistsugune kui minu lugu, aga vaadata passib igatahes.“

Mika Arto Juhani Keränen on soome päritolu Eesti lastekirjanik. Ta elab Tartus Karlovas ja töötab vabakutselise kirjanikuna ning soome keele õpetajana. Tema teoseid on tõlgitud soome ja läti keelde ning ta on ise tõlkinud soome keelde Hasso Krulli, Andrus Kivirähki, Veiko Märka ja Wimbergi loomingut. ( Kristiina Kass kodulehekülg)

### **3. Narva Keskraamatukogu arvudes ja ajaloost**

Narva Keskraamatukogu tegutseb 1897. aastast alates. Raamatukogu ajalugu algas sellega, et raekojas avati Narva Maksuta Raamatukogu. Raamatukogus oli ruum, kus asutati lugemistuba, ehk see oli esimene lugejale tasuta raamatukogu linnas. Tollal oli tasuta raamatukogu Eestis üsna haruldane nähtus. Inimesed võisid seda leida ainult suurtes linnades nagu Tallinn või Tartu. Vana raamatukogu asus väga lähedal tänapäeva Narva Kolledžile. (Narva Keskraamatukogu kodulehekülg)

Iga raamatukogu kohta on väga tähtis seda, kui suur ta on. Raamatukogu suurusest räägivad arvud. Mida on teada Narva Keskraamatukogu kohta? Praegu on raamatukogus 13003 lugejat. Narva linna registreeritud elanike arv oli 2012. aastal 64057. (Narva linna kodulehekülg) Tähendab, et raamatukogus käib umbes 20% Narva elanikest, mille hulgas on täiskasvanud ja lapsed. Raamatukogu varas on 433752 teost. Neist on 38019 raamatut eesti keeles, 4115 võõrkeeles, 379477 vene keeles. (Narva Keskraamatukogu kodulehekülg)

Põhilised raamatu tarnijad on peamiselt eesti seltsid ja ühingud. Eestikeelse raamatu puhul on see Rahva Raamat AS, kirjastused AS Varrak, Äripäev AS, Päevaleht AS, TEA. Venekeelseid raamatuid ostetakse tavaliselt hulgimüügifirmade Lomelius OÜ, Sinonim OÜ ja ka Rahva Raamat AS, kirjastus KPD kaudu. Raamatud toovad tarnijad ise kohale või saadavad posti teel. (Narva Keskraamatukogu aastaaruanne 2012: 10)

#### **3.1 Narva keskraamatukogu lugejale suunatud tegevus**

Narva Keskraamatukogu on neljakorruseline hoone, mis praegu asub Narva kindluse kõrval. Esimesel korrusel, peale garderoobi ja söökla, asub saal, kus aeg-ajalt toimuvad erinevad näitused. Vanasti seisis esimesel korrusel ka mänguautomaadid.

Narva Keskraamatukogu on suunatud kõigepealt lugejatele, mitte lihtsalt selle varade suurendamisele. Sellest on kirjutatud ka Narva Keskraamatukogu aastaaruannes (2012: 2). 2012. aastal põhiliseks tegevussuundadeks oli raamatukogu lugeja kvaliteetne teenindamine. Läbi huvitavate ürituste püüdsid raamatukogu töötajad tutvustada lugejatele uusi raamatuid, õpetada kasutama erinevaid andmebaase, korraldada ümarlaudu ja õpitubasid. Üldiselt toimus 2012. aastal raamatukogus 160 üritust (Narva Keskraamatukogu aastaaruanne 2012: 15)

Üritused on tavaliselt väga põnevad ja huvipakkuvad. Nende kaudu mitte ainult lapsed võivad midagi uut teada saada. Raamatukogu ühiskasutuses on tohutu palju infot, mis on seotud kultuuriga, Narva linnaga ning kogu maailmaga. Arvukad ümarlauad, meistriklässid, näitused, lugejate klubi koosolekud on suunatud ka täiskasvanutele. Näiteks üks viimastest näitustest

raamatukogus oli rändnäitus "Soome-ugri ja samojeedi rahvad". Rändnäitus oli paigutatud raamatukogu eesruumi ja asus seal terve kuu jooksul.

Raamatukogus neljandal korrusel asub Ameerika teabepunkt, mis avati koostöös Ameerika Ühendriikide saatkonnaga märtsis 2004. Teabepunktis on suur valik teavikuid (üle 500 raamatu, ajakirja, videofilmi, CD), mis võimaldavad saada infot USA erinevate eluvaldkondade kohta (kultuur, ajalugu, geograafia, kunst, kirjandus, haridus jne...). Küllastajate jaoks on seal palju ettepanekuid. Nad võivad vaadata videofilme, kasutada tasuta arvutit ja värviprinterit. Teabepunkti kõrval töötab inglise keele vestlusklubi. ( Narva Keskraamatukogu kodulehekülgl) Soovi järgi, võib teabepunkti küllastaja leida endale kirjasõbra.

### **3.2 Lasteosakonna panus laste lugemishuvi arendamisse**

Narva Keskraamatukogu lasteosakond on üks Narva linna laste meelelahutuskeskustest. Lasteosakonna ruum on piisavalt suur ja raamaturiuleid täis, kuid valgusküllane ja hubane. Ruumi kodusus tuleb lastele kasuks, sest seal võivad nad keskenduda tegevusele ilma häiriva müra. Selle kõrval, et osakonnas toimuvad pidevalt toimuvad erinevad tegelused, on ruumis mänguasjad, puzzled ja lauamängud.

Narva Keskraamatukogu lasteosakond pakub eelkooliealistele ja 1.-9. klassi õpilastele raamatukogutunde ja kirjanduslikke mängu. (Narva Keskraamatukogu lasteteenindus 2012: 1) Pidevalt toimunud raamatukogutundide ja kirjanduslike mängude põhieesmärgid on suurenda laste teadmisi kirjandusest ehk luua arusaam, et raamatukogu on see koht, kus neid alati oodatakse. Lugemisharjumuse kujundamine toimub kohas, kus laps võib kohe raamatu koju laenutada.

Laupäeviti viiakse raamatukogus läbi muinasjututunde, kus eelkooliealistele ja algkoolilastele loetakse muinasjutte. (Narva Keskraamatukogu lasteteenindus 2012: 1) Siin tuleb meenutada ettelugemise kasu. Lugemishuvi algab ettelugemisest. (Soone 2012: 1) ja pole mõistlik jätta seda tegevust ainult õhtule, vaid oleks tore, kui lapsele loetakse ette ka päeva jooksul. Selline üritus on hea lapsele, kelle vanematel ei ole eriti palju aega lugeda pingutava töögraafiku või teiste põhjuste tõttu. On tore, et raamatukogus veedab aega mitu last korraga ja nad saavad kohe arutada kuuldu omavahel.

Koolivaheajad on aeg, kui lasteosakond hakkab aktiivselt tegutsema. Viimase paari aasta jooksul on saanud traditsiooniks koolivaheaegade sisustamine temaatiliste üritustega, sest see on aeg, kui õpilastel on rohkem võimalusi külastada erinevaid kohti, mis ei ole seotud kooliga. (Narva Keskraamatukogu lasteteenindus 2012: 1). Kui laps valib oma aja sisustamiseks raamatukogu lugemissaali, võib tal tekkida ka raamatute eelistuse harjumus.

#### **4. Laste valiku uurimine küsitluse ja andmete analüüsi abil**

Kuidas võib aru saada, milline raamat hakkab lapsele meeldima ja milline raamat pakub lapsele huvi selleks, et nende vaba aeg oleks põnev? Seda võib välja uurida erineval viisil. Näiteks võib korraldada küsitluse, kus lapsed võivad ise valida oma lemmikraamatuid. Siis me saame täpselt teada, millised on nende eelistused, mida ja miks nad loevad meelsasti. Küsitluseks nimetatakse uurimistööks vajalike andmete kogumist isikute v. asutuste tarvis koostatud ja neile saadetud ankeetidega, ankeetvaatlust. (EKSS, 2). Üldiselt see on andmekogumise meetod, mis kasutab küsimustikke või intervjueerimist, et üles märkida vastajate valikut. Küsitlust kasutatakse, et saada teada vastajate arvamusi, hoiakuid ja suhteid. Arvamusküsitlused näitavad selgelt, et tegelik valik seisneb paljudes motiivides.

Tänapäeval lapsevanemad tahavad, et laps hakkaks lugemist armastama. Tuleb silmas pidada, et üleliia sundida ja tuupida ei tohi. Kõigepealt on vaja mõelda, mis on lapse huvid ja hobid ja just selle järgi raamatuid valida. Lapsele võib meeldida tehnika. See tähendab, et ta loeb meelsasti raamatuid, mis on seotud tehnikaga ja näiteks loomateemaline raamat talle ei sobi. Mõni laps valib raamatu mitte ainult sisu pärast, vaid ka ilusa kaane pärast. Tema jaoks raamat on huvitav siis, kui see on ilus. Tuleb ka silmas pidada, et väikestel lastel on veel väike sõnavara ja nad lihtalt õpivad rääkima täiskasvanute keeles. Kõige parem hinnang tuleb lapselt endalt. Kui lapsevanemad viitsivad lapsele natuke aega pühendada ja nende käest küsida, vastaksid lapsed hea meelega!

Küsitlused on väga sagedane lugejauuringute meetod. Neid korraldavad raamatukogud, koolid ja erinevad riigiasutused. Näiteks Tallinna Keskraamatukogu korraldab iga aasta oma lugejate küsitlusi selleks, et uurida nende arvamusi. Viimase küsitluse korraldasid Tallinna Keskraamatukogu töötajad 15.10.2012 ja küsitluse eesmärgiks oli lugejate kaasabil välja selgitada, kuidas ollakse rahul seniste koolitustega ning milliseid koolitusi ning üritusi võiks raamatukogu tulevikus pakkuda. (Tallinna Keskraamatukogu kodulehekülg) Narva Keskraamatukogu lasteosakond ei ole erand. Küsitlusel on ka mitmesugused uurimissuunad. Need võivad uurida, millised autorid, kunstnikud või teosed on laste seas populaarsed. Võib ka uurida, mida kaasaegsed lapsed üldse teavad kirjanikest ja kirjandusest. Uuriija valib ise, milliseid andmeid ta tahab kätte saada.

Peale küsitluse on igas raamatukogus olemas andmed, kus on kirjas, milliseid raamatuid inimesed laenutavad ja kui tihti.

Kaasaegses maailmas ei ole raske andmeid koguda. Seda tööd teeb inimeste asemel arvuti. Tähendab, et andmete kogumine võib kesta pidevalt. Raamatukogu arhiiv on väga hea allikas uurimuse jaoks, sest arhiiviandmed näitavad väga täpselt, missugused teosed on populaarsed raamatukogu lugejate hulgas ning seal võib koguda infot, mis hõlmab pikka perioodi. Tavaline

küsitlus ei anna sellist tulemust, sest lapsed ei hakka andma vastuseid oma lemmikraamatute kohta iga kord, kui nad tulevad raamatukokku.

Arhiivi andmetel on ka omad miinused. Seal ei arvestata faktiga, et lapsed võivad laenutada raamatuid, mida nad peavad lugema koolis. Kohustusliku kirjanduse lugemist nõutakse koolis ja kodus. Mõnikord aitavad lapsevanemad liialt oma lapsel raamatuid valida. Kindlasti on olemas need lapsed, kellele väikesena lugemine sundimisega vastikuks tehti. Need lapsed ei taha lugeda ja võtavad raamatuid raamatukogust ainult oma vanemate käsul. Selline olukord, et raamatut võetakse tihti, ei tähenda, et raamat loetakse korralikult lõpuni.

## 5. Lasteosakonna küsitlus «Meie lugejate lemmikraamatud»

Suvel 2011 korraldati Narva Keskraamatukogus lasteosakonnas küsitlus „Meie lugejate lemmikraamatud“. Vastajad pidid vastama ainult ühele küsimusele: „Mis raamat on Teie lemmikraamat?“. Küsitlusest võtsid osa ainult lasteosakonna lugejad ehk lapsed. Vaatamata sellele, et vastajate arv ei olnud suur ja küsitluse aeg oli väga rangelt piiratud, tuli nimekiri üsna pikk. Raamatukogu töötajad jagasid küsimustiku 150 lapsele. Narva lapsed vastasid meelsasti.

Kõigepealt näitas küsitluse tulemus, et vastajad armastavad suhelda ja rääkida oma arvamusest. Nad on avatud ja lahked. Minu meelest see on alati tähtis. Kuidas me saaksime neid vastuseid, kui lapsed ei taha vastata? Mingis mõttes on see ka keskraamatukogu lasteosakonna lugemissaali teene. Töötajad löid lastele kõik mugavused selleks, et nad tunneks end rahulikult ja vabalt.

Kõige populaarsemad lasteraamatud selle küsitluse põhjal ei ole eesti autorite raamatud, kuigi lapsed valisid ka mõned neist. Oli huvitav, et lapsed valisid isegi mitte vene autorite raamatuid, vaid nende valik langes ka näiteks itaalia autorile – Inginia Staffile. Need on Winx Clubi raamatud tuntud lasteseriaali põhjal. Laste valiku põhjal on selge, et massiteabevahendid ja kõige pealt televisioon mõjutavad inimest juba lapsepõlvest.

Küsitlus näitas, et Narvas loevad lapsed eesti lastekirjanike raamatuid. Küsitluses osales 108 last.

Järgmises tabelis on antud küsitluse tulemused eesti lastekirjanike kohta:

Autor	Nimetus	Häälte arv
Весна и кашка.	Андрус Кивиряхк	2
Лотте из Деревни Изобретателей.	Андрус Кивиряхк	1
Arabella, mereröövli tütar.	Aino Pervik	1
Kunksmoor.	Aino Pervik	1
Весна	Оскар Лутс	1

Tabel näitab, et eesti lastekirjanike raamatute poolt hääletas ainult 8 last, mis räägib sellest, et Narvas ei ole eesti kirjandus laste seas populaarne. See on üsna oodatav tulemus, sest siin elavad peamiselt lapsed, kelle emakeel on vene keel. Tihtipeale lihtsalt ei tunne eesti kirjanikke. Nendel on teine kultuur ja teine kasvatus. Vene laste vanemad tahavad, et nende lapsed tunneksid oma kirjanikke. Nende jaoks on tähtis oma kultuur ja omad lood.

Laste valikute hulgas on olemas nii kaasaegste kui vanemate eesti autorite lasteraamatud. Need on Eno Raua „Sipsik“ ja Andrus Kivirähki „Leiutajate küla Lotte“. See tähendab, et vanad lood on niisama populaarsed kui uued. Vanad autorid ei ole unustatud. On raske öelda, kas see on tänu koolile, sest klassikalised teosed on kindlasti olemas kooliprogrammis, või see on tänu sellele, et nende raamatute sisu on tõesti mainimisväärne. Need teosed õpetavad last ja annavad talle võimaluse unistada. Sama lugu on uute teostega, kuna need on rohkem seotud kaasaegse

maailmaga. Võiks oletada, et just seetõttu mitu last valisid kaasaegse autori raamatu, aga teised raamatud said ainult ühe hääle.

## **5.1 Andrus Kivirähki raamatu „Kaka ja kevad“ lühikirjeldus ja laste arvamused.**

Küsitluse tulemused näitasid, et Andrus Kivirähk sai oma raamatuga „Kaka ja Kevad“ kõige rohkem hääli. Andrus Kivirähk kirjutab nii täiskasvanutele kui ka lastele. Ta eelistab teatrit romaanide kirjutamisele ning seda näitab ka see, et tema kirjutatud näidendeid on tunduvalt rohkem kui romaane. Käesolev raamat on kogumik, mis koosneb erinevatest naljakatest lugudest. „Kaka ja kevad“ ei ole tavaline raamat. Lasteraamatutes tavaliselt ei kirjutata kakajunnist, punapäisest viinerist, pissipotis elavast tondist, munevatest sokkidest, lolli jopest ja mereröövlist lusikast. Siin aga on need igapäevased asjad, mis eksisteerivad laste maailmas, on seikluste kangelased.

Lastele ei tohi tavaliselt kõvasti rääkida kakajunnist. See sõna kuulub keelatud sõnade hulka. Võib olla seetõttu on lastel nii huvitav lugeda raamatut, kus peategelane on tabuolend. Vaatamata sellele, et koerakaka ei ole nii hea välimusega, nagu karvane karumõmm, on ta heasüdamlik ja sõbralik. Ta õpetab lapsele, mis on sõprus ja armastus. Ta arvab, et varblane on tema hea sõber ja võilill on tema armastus. Raamat eristub lasteraamatute hulgast, aga toob ikkagi lastele kasu, kuigi paljud inimesed ei arva, et kakajunn võib olla hea teose tegelane. Sellepärast on Kivirähki raamatu ümber palju juttu ja vaidlust.

Ajalehed räägivad, et Andrus Kivirähk üllatub lapsi ja šokeerib võõramaalasi. "Lapsed tahavad lugeda ka kollastest tibudest, kuid kakafolkloor tekitab laste hulgas elevust," kommenteeris Martson uue raamatu "Kaka ja kevad" ilmumist. (Paavle 17. november 2009, Õhtuleht). Tema sõnul on eesti lastekirjandus viimaste aastate jooksul uuenenud ning just sellised lood võivad lapsi rohkem raamatute juurde meelitada. Samuti on need head unejutuks ette lugeda, sest nendes on olemas kõik inimlik.

Näiteks raamatus "Kaka ja kevad" kirjeldatakse Kaka sündi ja tema üksindustunnet sõbraotsinguil. Lõpuks abiellub Kaka aga Võilillega ja kõik lõpeb õnnelikult. (Paavle 17. november 2009, Õhtuleht)

Küsitluse abil on kerge uurida välja, mida Narva lapsed arvavad raamatust „Kaka ja kevad“.

- *Mina ei lugenud „Kaka ja kevad“. Mulle ei meeldi lugeda junnist, sest ma arvan, et nad on vastikud.*
- *Naljakas raamat, mulle meeldib. Ma võtsin seda raamatukogust.*
- *Ma ei lugenud, aga nimetus on huvitav.*
- *Väga tore raamat. Huvitav lugeda ja on palju ilusaid pilte.*

- *Raamat on lõbus. Ma kunagi ei lugenud raamatut, kus peategelased on nii vastikud ja ebatavalised olendid.*

Kui proovida analüüsida laste vastuseid, siis on kohe selge, et raamat meeldis lastele oma rõõmsa meele ja nalja poolest. Samuti meeldivad lastele raamatu tegelased. Raamatu tegelased on mainimisväärsed, sest lapsed ei räägi nendest tavalises elus. Loomulikult, mitte kõige lapsed arvavad, et raamatu tegelased on armsad.

## **5.2 Andrus Kivirähki raamatu “Leiutajatekülla Lotte” lühikirjeldus ja laste arvamused**

Filmid põhinevad enamasti raamatutel, aga siingi on “Leiutajakülla Lotte” erand. Raamat on tehtud eesti animafilmi ainetiku järgi, mille stenaariumi autorid olid Heiki Ernits, Janno Põldmaa ja Andrus Kivirähk. Film jõudis ekraanile aastal 2006 ja saavutas korraga populaarsuse nii Eestis kui ka välismaal. Hetkel on film tõlgitud mitmesse keelde, sealhulgas ka vene keelde.

Raamat ja film räägivad sellest, missugused seiklused juhtuvad lõbusa koeraplika Lotte ja tema sõprade kass Bruno ja jänes Albertiga. Lotte elab külas, kus on au sees igasuguste majapidamises kasulike vigurite meisterdamine. Seal toimuvad igal aastal leiutamisevõistlused. Üks kord, päev enne leiutamisevõistlust, ilmub raamatuga reisinud salapärase jaapani mesilane Susumu ja jutustab teistele, mis on „judo“. Terve Leiutajatekülla õpib judot ning lõpuks otsustavad Bruno, Lotte ja Albert minna judovõistlustele. Ettevalmistused olid toredad ehk natuke keerulised, aga nad võitsid ära judovõistluse ning sellepeale ütles Alberti isa Adalbert: "Varsti saab Albert sama kuulsaks kui mina".

„Leiutajatekülla Lottega“ on Eestis seotud väga palju üritusi. Koeratüdruk Lotte on populaarne tegelane laste seas ning hea eeskuju, kes arendab laste huvi teaduse ja spordi vastu. Pole kahtlust, et Leiutajatekülla Lottest saab laste sõber. Teda oodatakse lasteaias ja koolis. Me võime näha Lottet isegi jäätisepakendil. Lapsed võtavad meelsasti osa erinevatest üritusest, kui nendega seal hakkab mängima koeratüdruk Lotte. Ta on rõõmsameelne, tubli ning leiab igast olukorrast väljapääsu. „Mina pean küll Lottele tänulik olema, sest just tänu sellele muinasjutule otsustas minu muidu täiesti spordivõhikust tütar trenni minna.“ Teatab Laura L., ajakirja „Naistekas“ lugeja ja ema. „ Tänu Lottele jäigi nii, et minu spordivihkajast tütar hakkas käima kaks korda nädalas judotrennis. Juba esimese paari kuuga oli näha, kuidas ta nii füüsiliselt kui vaimselt arenes. Ta hakkas tundma rohkem huvi erinevate füüsiliste tegevuste vastu, suveks ostime talle ratta, millega ta mõnuga ringi kimas ning nüüd on nõus teiste lastega koos puude otsas ronima ja mängima. Ta on saanud tohutult julgust juurde, suhtleb avatumalt ning talle on tekkinud isegi igapäevased mängukaaslased lasteaias. “ ( Kivirähk 2008. „Leiutajatekülla Lotte“ )

Narva Keskraamatukogu küsitluse „Meie lugejate lemmikraamatud“ järgi ei ole raamat „Leiutajatekülla Lotte“ laste hulgas nii populaarne. Oma lemmikraamatuks arvab „Lotte“ ainult üks laps kõikidest osalejatest. See ainuke laps luges raamatut eesti keeles. Teised lapsed lugesid seda nii eesti kui ka vene keeles, aga nad ei nimeta seda oma lemmikraamatuks.

- *Raamat on ilus ja huvitav. Ma nägin Lottet, kui sõitsin koos emaga Tallinnasse. Mina ja teised joonistasime koos Lottet. Oli tore. Veel ma olen näinud Lotte jäätisepakendil.*
- *Mulle meeldib raamat „Leiutajatekülla Lotte“, sest seal juhtuvad koeraga huvitavad seiklused. See küla, kus ta elab, on väga tore küla. Seal on kõik nii sõbralikud ja head.*
- *Ma ei ole lugenud raamatut. Ma üldse ei armasta lugeda. Ma vaatasin filme. Film meeldis, aga minu meelest „Madagaskar“ on parem.*
- *Ma ei ole lugenud raamatut ega vaadanud filme. Võib olla ma vaatan tulevikus, kuid lugeda ma ei taha.*
- *Mina ei teadnud, et on ka raamat „Leiutajatekülla Lotte“. Vaatasin ainult filme. Meelsasti võtan selle raamatukogust ja loen läbi.*

Tegelane Lotte on hea näide, kuidas reklaam mõjutab inimest. Kuna lapsed näevad iga päev Lotte kuju kõikjal, teavad nad, kes see on, ja tahavad ka raamatut lugeda või filmi vaadata. Lapsed märkavad seda, et koeratüdruk Lotte on kujutatud isegi jäätisepakendil. Tähtsat rolli mängib ka see, et raamat ise on ere ja huvitavate piltidega. Raamatu illustraator on Heiki Ernits, kes lõi ka Leiutajatekülla Lotte filmi. Mitte kõik lapsed teavad, et filmi kõrval on olemas raamat, seetõttu nad ei ole seda lugenud. Samuti ei soovi kõik lapsed raamatut lugeda. Põhjused on erinevad: mõned arvavad, et piisab ainult filmi vaatamisest. Teised aga lihtsalt arvavad, et lugemine ei ole kohane tegevus nende jaoks. Need, kes juba lugesid, annavad kiitva hinnangu.

### **5.3 Aino Perviku „Arabella, mereröövli tütar” lühikirjeldus ja laste arvamused.**

„Arabella, mereröövli tütar“ on üks nendest raamatutest, mille valis üks Narva Keskraamatukogu lasteosakonna lugeja. Nagu teised raamatud, on „Arabella mereröövli tütar“ raamatukogus eesti keeles ja vene keeles. Aino Perviku „Arabella mereröövli tütre“ põhjal on filmitud ka mängufilm. Filmi esilinastus toimus 1982. aastal.

Tänapäeval etendatakse peale mängufilmi Arabellat ka teatris. Etenduse "Arabella" autorid on Olav Ehala ja Leelo Tungal. "Arabella" on Birgitta festivali omaproduksioon Olav Ehala muusikale ja Leelo Tungla libretole Aino Perviku noorteromaani ainetel.

Sündmustik saab alguse mereröövli laeval "Skorpion", mille kapten on kurikuulus ja halastamatu Taaniel Tina, kellega sõidab merd kaasa tema tütar Arabella. Arabella ema Dora on pärast tütre

sündi sooritanud enesetapu, hüpates röövlilaevalt merre. See on küll natuke karm teema lasteraamatu jaoks, aga tore on, et Arabella saab sellega hakkama.

Laeval elab Arabella koos oma isa ja mereröövlitega tavapärasest röövlielu. Üks kord tõmmatakse pardale merehätta jäänud rändaja Hassan. Rändaja õpetab oma tegevuse ja sõnadega mereröövlitele, mis on headus, armastus ja halastus. Kõik need väärtused olid piraatidele seni tundmata, aga nad ikka kuulavad Hassanit. Isegi röövlipealik hakkab mõtlema sellest, et ta elab valesti ja on teinud palju vigu oma elus. Ta teeb järeldused, kui tema tütreaga juhtub õnnetus.

Arabella langeb reetmise tõttu teise samavõrd võimsa mereröövli Raudpatsi vangis. Taaniel Tina saab aru, et üle kõige on talle maailmas oluline Arabella hea käekäik ning ta otsustab, et tüdruk ei saa jääda röövlilaevale - ta peab omaenda tekitatud kurjuse ise hävitama. Röövlipealik teeb Hassaniga plaani, kuidas Arabellat päästa. Kõik õnnestubki ning Taaniel võtab Raudpatsi laeva merel kinni, haagib selle "Skorpioni" külge ning sooritab laeva püssirohukambris suitsiidiplahvatuse, võttes enesega kaasa mõlema röövlilaeva meeskonna. Kummaltki laevalt ei pääse ainsatki röövlit. Arabella ja Hassan jõuavad rannale ning liituvad sõbraliku mustlasperega.

Narva laste arvamused:

- *Paks, sündmusi täis raamat piraatidest. On ju huvitav. Mulle meeldib.*
- *Mina ei lugenud ja filmi ei vaadanud. Mulle meeldivad mereteemalised juttud, see tõttu proovin tulevikus lugeda.*
- *Ma lugesin ainult mõned osad koolis eesti kirjanduse tunnis. Mulle meeldis.*
- *Me lugesime fragmente raamatust kodus eesti kirjanduse tunni jaoks. Fragmentid olid huvitavad aga mina ei taha raamatut lugeda, sest mulle lihtsalt ei meeldi lugeda.*

Mõnede laste jaoks on raske lugeda seda raamatut, sest ta on üsna mahukas. Laste vastuseid analüüsides torkab silma, et paljud neist lugesid ainult raamatu mõnesid osasid. See on seotud sellega, et paljudes koolides loetakse „Arabella, mereröövli tütar“ eesti kirjanduse tunnis. Lapsed räägivad, et need fragmendid olid huvitavad. Mõnedele lastele lihtsalt meeldib mereröövli temaatika. Raamat ei ole nii populaarne nagu näiteks „Kaka ja kevad“.

#### **5.4 Aino Perviku „Kunksmoor“ lühikirjeldus ja laste arvamused**

See on teine Aino Perviku raamat, mis valiti Narva Keskraamatukogus lasteosakonnas lemmikraamatuks. Raamat on kirjutatud 1973. aastal, aga on aktuaalne tänapäevalgi. Raamatu põhjal on tehtud mängufilm ja multfilm. Nagu Arabella, on Kunksmoor Eestis väga populaarne tegelane. Temast on tehtud palju lavastusi ja ta on sagedane külaline laste pidudel kuni tänapäevani. Näiteks 22. aprillil 2013 lavastas Viljandi Laste ja Noorteteater REKY „Kunksmoor ja Kapten Trummi“ väikestele lastele. (Kangur, Ülo 2013. Rahvamajas oli aprill tõsine kuu. *Meie Reede.*)

Kunksmoor on lugu sellest, kuidas pisikesel saarel keset tuulist merd elas üks nõid Kunksmoor ehk Emmeliine. Ümber saare seisid igas kandis teravad kivid ja veealused salakarid. Nende vahel pahises ja vahutas vesi. Saarel oli ühes küljes ohtlik koht, kuid teises küljes koht, mis oli elu täis: saarel kasvasid kõverad männid, erisugused taimed, lendasid linnud ja elasid loomad. Kunksmoori elu merekaldal on täis laulu, nõidumist, aga veel mõnikord üksindust. See on inimlik lugu armastusest ja loodusest.

Nõidadel on oma nišš lastekirjanduses. Nad mängivad suurt osa laste arusaamas, mis on headus ja kurjus. Tavaliselt on nõiad kurjad ja hirmsad tegelased, kes püstitavad headele tegelastele erinevaid takistusi. Sellised on näiteks slaavi folkloorist Baba-Jaga ja surematu Kaštšei või Kuninganna muinasjutust „Lumevalgeke“. „Kunksmooris“ on lugu natuke teine. Emmeliine on „hea“ ja üksik nõid, kes elab kooskõlas loodusega. Raamatus nõid on peategelane.

Narva laste arvamused Aino Perviku raamatust „Kunksmoor“:

- *Ma ei lugenud raamatut „Kunksmoor“. Nõidadest tunnen ainult Baba-Jagat.*
- *Ma tean, kes on Kunksmoor, aga raamatut ei lugenud.*
- *Me lugesime fragmente „Kunksmoorist“ koolis ka. Ja vaatasime fragmente filmist. Film on nii vana. Minu meelest, raamat on huvitavam kui film.*

Millegipärast vene lapsed ei tea, kes on Kunksmoor ja mis raamat see on. Mõned neist lugesid Aino Perviku raamatut koolis, kuid neid oli vähe. Kui sa räägid lapsele, et Kunksmoor on nõid, kavatseb ta tavaliselt kohe Kunksmoori kõrvutada vene Baba-Jagaga. Minu meelest, see on huvitav nähtus, sest vene keelt kõnelevad lapsed teavad, kes on näiteks Sipsik ja ei tea, kes on Kunksmoor. Mõlemad on eesti lastekirjanduse koloriitsed tegelased, kuid mingil põhjusel nukk on rohkem tundud kui nõid. „Kunksmoor“ on küll rohkem lasteraamat ja seda loevad natuke suuremad lapsed. Raamatu põhjal tehtud filmi peavad lapsed liiga vanaks. Raamat on nende jaoks rohkem huvipakkuv kui film.

## **5.5 Oskar Lutsu „Kevade“ lühikirjeldus ja laste arvamused**

Narva Keskraamatukogu lasteosakonna lugejad valisid lemmikraamatuks ka eesti kirjandusklassika teose „Kevade“. Raamat on väga kaasakiskuv ja huvitav ning tema populaarsus on säilinud tänapäevani. Oskar Lutsu loodud „Kevade“ ilmumisest möödus sügisel 2012 juba 100 aastat. See on raamat, mida tunneb lapsest peale iga eestlane. „Kevade“ on ka tõlgitud 13 keelde.

Teos räägib koolist, selle õpilastest ning nende põnevatest juhtumitest. See on lugu sõprusest. Peategelane Arno kolib uude kohta elama. Arno koolimajja jõudes olid tunnid juba alanud. Ta hakkab nüüd koolis õppima. Õpetaja paneb ta istuma pikkade juustega poisi juurde, kelle nimi oli Toots. Toots on teine peategelane selle kooliloos. Toots räägib Arnole punanahkadest ja

Kentuki lõvist. Samal päeval tutvub Arno ka teiste kooliõpilastega. Sellega algab poiste sõprus. Koolis juhtub lastega palju sündmusi. Näiteks ühel päeval läksid õpilased pärast tunde jõe peale uisutama, kuid pilliroo juures oli jää väga õhuke, ning Teele kukkus seal jääkülma vette. Arno nägi seda klassitua aknast ning ruttas teda päästma, õnnetuseks kukkus ka tema läbi jää.

Raamatu sündmused on inimlikud ja lähedased igale lugejale, sest Oskar Luts kirjeldab seda, mida võib läbi elada iga koolilaps. See tähendab, et raamat võib sobida nii lastele kui ka täiskasvanutele.

Narva Keskraamatukogu lasteosakonna lugejate arvamus Oskar Lutsu „Kevadest“:

- *Raamat „Kevade“ on mul kodus. Ma ise võitsin selle raamatu luuletusekonkursil. Ma lugesin selle läbi ja mulle meeldis, sest raamat on mulle lähedane.*
- *Ma ei lugenud, sest mulle meeldib rohkem fantastika.*
- *Raamat on paks ja seetõttu ma ei lugenud seda. Mulle meeldib lugemine, aga minu jaoks millegi pärast „Kevade“ oli keeruline lugeda.*
- *Ma lugesin mõned osad koolis. Ja veel vaatasime osa filmist tunnis. Mina ei oska rääkida, kas raamat meeldis mulle või mitte.*

Oskar Lutsu raamat „Kevade“ on paks raamat. Lastel on seda raske lugeda ja raamat sobib rohkem noortele. Lasteosakonnas on see üsna populaarne raamat ja laste arvamuse põhjal võiks öelda vähemalt seda, et nad teavad, mis raamat see on. Raamat on eesti kirjanduse klassika, ja see on üks peamistest eesti kirjanike teostest, millest räägitakse koolis kirjanduse tunnis.

## 6. Narva Keskraamatukogu lasteosakonna andmete analüüs

Kuidas võib aru saada, milline raamat hakkab lapsele meeldima ja milline raamat pakub lapsele huvi selleks, et nende vaba aeg oleks põnev? Seda võib välja uurida erineval viisil. Näiteks võib korraldada küsitluse, kus lapsed võivad ise valida oma lemmikraamatuid. Siis me saame täpselt teada, millised on nende eelistused, mida ja miks nad loevad meelsasti. Küsitluseks nimetatakse uurimistööks vajalike andmete kogumist isikute v. asutuste tarvis koostatud ja neile saadetud ankeetidega, ankeetvaatlust. (EKSS, 2). Üldiselt see on andmekogumise meetod, mis kasutab küsimustikke või intervjueerimist, et üles märkida vastajate valikut. Küsitlust kasutatakse, et saada teada vastajate arvamusi, hoiakuid ja suhteid. Arvamusküsitlused näitavad selgelt, et tegelik valik seisneb paljudes motiivides.

Tänapäeval lapsevanemad tahavad, et laps hakkaks lugemist armastama. Tuleb silmas pidada, et üleliia sundida ja tuupida ei tohi. Kõigepealt on vaja mõelda, mis on lapse huvid ja hobid ja just selle järgi raamatuid valida. Lapsele võib meeldima tehnika. See tähendab, et ta loeb meelsasti raamatuid, mis on seotud tehnikaga ja mingi loomateemaline raamat talle küll ei sobi. Mõni laps valib raamatu mitte ainult sisu pärast, vaid ka ilusa kaane pärast. Tema jaoks raamat on huvitav siis, kui see on ilus. Tuleb ka silmas pidada, et väikestel lastel on veel väike sõnavara ehk nad lihtalt õpivad rääkima täiskasvanute keeles. Kõige parem hinnang tuleb lapselt endalt. Kui lapsevanemad viitsivad lapsele natuke aega pühendada ja nende käest küsida, vastaksid lapsed hea meelega!

Küsitlused on väga sagedane asi. Neid korraldavad raamatukogud, koolid ja erinevad riigi asutused. Näiteks Tallinna Keskraamatukogu korraldab iga aasta oma lugejate küsitlusi selleks, et uurida nende arvamusi. Viimase küsitluse korraldasid Tallinna Keskraamatukogu töötajad 15.10.2012 ja küsitluse eesmärgiks oli lugejate kaasabil välja selgitada, kuidas ollakse rahul seniste koolitustega ning milliseid koolitusi ning üritusi võiks raamatukogu tulevikus pakkuda. (Tallinna Keskraamatukogu kodulehekülg) Narva Keskraamatukogu lasteosakond ei ole erand. Küsitlusel on ka mitmesugused uurimissuunad. Need võivad uurida, millised autorid, kunstnikud või teosed on laste seas populaarsed. Võib ka uurida, mida kaasaegsed lapsed üldse teavad kirjanikest ja kirjandusest. Raamatute valik võib olla piiratud mõne raamatukogu omandiga või olla ilma piirideta. Uuriija valib ise, milliseid andmeid ta tahab kätte saada.

Peale küsitluse on igas raamatukogus olemas andmed, kus on kirjas, milliseid raamatuid inimesed laenutavad ja kui tihti. Mõned märkused ilmuvad ka pärast raamatukogu aruandesse.

Kaasaegses maailmas ei ole raske andmeid koguda. Seda tööd teeb inimeste asemel arvuti. Tähendab, et andmete kogumine võib kesta pidevalt. Raamatukogu arhiiv on väga hea allikas uurimuse jaoks, sest arhiivi andmed näitavad väga täpselt, mis on populaarne teatud raamatukogu või linna raames, ehk seal võib koguda infot, mis hõlmab pikka perioodi. Tavaline

küsitlus ei anna sellist tulemust, sest lapsed ei hakka andma vastuseid oma lemmikraamatute kohta iga kord, kui nad tulevad raamatukokku.

Arhiivi andmetel on ka omad miinused. Nad ei arvesta faktiga, et lapsed võivad laenutada raamatuid, mida nad peavad lugema koolis. Kohustustusliku kirjanduse lugemist nõutakse koolis ja kodus. Mõnikord aitavad lapsevanemad liialt oma lapsel raamatuid valida. Kindlasti on olemas need lapsed, kellele väikesena lugemine sundimisega vastikuks tehti. Need lapsed ei taha lugeda ja võtavad raamatuid raamatukogust ainult oma vanemate käsul. Selline olukord, et raamatut võetakse tihti, ei tähenda, et raamat loetakse korralikult lõpuni.

Rääkides sellest, mis teeb lugemise vastikuks lapse silmis tuleb meenutada, et see on sundimine. On olemas kindel reegel: lugemine ei saa lapsi panna keelamiste ja käskimistega, selleks saab ahvatleda, meelitada ja julgustada. (Mallene ja Vaikmäe 2012: 5) Mõned emad ja isad räägivad oma lastele “kui sa lugemist ära ei õpi, siis...”. Sellega hakkab laps kõrvutama lugemist ebameeldiva kohusega ja lugemine ei kasva kunagi harjumuseks.

## Kokkuvõte

Käesolev bakalaureusetöö käsitleb lugemisega ja lastekirjanikega seotud teemat. Lugemine on see, mis aitab meil areneda. Raamat õpetab meid õigesti rääkima, kirjutama ja ilusasti oma mõtteid väljendama. Loevad ka lapsed, sest raamat on ka nende jaoks hea võimalus läbi elada sündmusi, mis ei juhtu tavalises elus.

Bakalaureusetöö esimestes peatükkides räägitakse sellest, miks lugemine on nii kasulik ja kuidas meelitada last lugema. Samuti on töös kirjeldatud Narva Keskraamatukogu tegevust.

Bakalaureusetöö käsitleb eesti lastekirjanike raamatute populaarsust Narva linna laste hulgas.

Bakalaureusetöö hüpotees on, et eesti lastekirjanikud on Narva linna laste hulgas menüükad ning levinud.

Töö käigus Narva Keskraamatukogu lasteosakonnast saadud materjali ja läbiviidud küsitluse tulemusi analüüsisides jõudsin järeldusele, et eesti lastekirjanikud Narvas ei ole eriti populaarsed, kuid nende raamatud loetakse siiski.

Eesti lastekirjanike teosed, mille lapsed valisid oma lemmikraamatuteks on järgmised:

1. Andrus Kivirähk „Kaka ja kevad“
2. Andrus Kivirähk „Leiutajateküla Lotte“
3. Aino Pervik „Arabella, mereröövli tütar“
4. Aino Pervik „Kunksmoor“
5. Oskar Luts „Kevade“

Kuna eesti autorite raamatuid valiti nii eesti keeles kui vene keeles, võib väita, et lapsed loevad mõlemas keeles, vaatamata sellele, et Narvas on valdavalt venekeelne elanikkond.

Eesti autorite populaarsus Narvas on peamiselt seotud sellega, et noored loevad neid raamatuid kooli õppekava järgi. Tänapäeval on vene õppekeele koolides eesti kirjanduse tunnid, kus koolilapsed loevad eesti kirjanike teoseid ja mõnikord vaatavad ka nende teoste põhjal filme. Paljud lapsed teadsid raamatuid just tänu kirjandustunnile.

Mõned raamatud on lastele tuttavad reklaami järgi. Mõnikord on raamatutegelased, sündmused ja idee nii tihti lugeja silmade ees, et raamat muutub huvitavaks. Näiteks Andrus Kivirähki raamatut „Kaka ja kevad“ tunneb palju inimesi. Raamat on tuntud oma ebatavaliste tegelaste poolest ja võib järeldada, et sellepärast loetakse seda raamatut sagedamini kui tavaliselt.

Üks oluline aspekt, mis töös välja tuli, on see, et Narva lapsed armastavad lugeda ja jagavad meelsasti oma arvamust. Loevad nii noored kui ka koolieelikud. Laste lemmikraamatute hulgas on suur valik erinevate kirjanike, sealhulgas eesti lastekirjanike raamatuid.

## Summary

### **The most popular estonian children's writers (according to the data The Central Library of Narva)**

This paperwork is connected with reading and children writers. Reading is a thing that helps us develop. The books teaches us to speak and write correctly, to express our thoughts in the best way. Also Engaging children's imaginations, stimulating imaginative play and introducing children to things and places they may not have a chance to learn about otherwise, such as oceans or dinosaurs.

In the beginnng this thesis is dedicated to qustion: „Why is reading useful for the children?“. In modern world children read less and less. They prefer to engage in different activities. Sometimes they prefer to watch a movie than read the same book. Book-reading isn't considered a leishure activity for most people, especially children. It is regarded a chore, wich is forced in scool or home. The beginning also contains positive qualities, which reading brings. Next this thesis discribes the way one can research opinion of children, using inquiry and data analysis and why these methods are efficient. The most popular event in Estonia, based on childrens opinion about literature, is „Nukitsa konkurss“, which is helt by Center of Children Literature of Estonia. This event is named in honor of book hero, which is written by Oskar Luts.

Bachelor's thesis conteins data overview of Central Library of Narva city in numbers and historical facts. The Central Library of Narva operates from 1897 until today. Currently, the library has 13,003 readers. Library stock has 433.752 books. Besides books lending the library offers variety of activities for schoolchilds and children of preschool age.

The main question of bachelor's thesis is popularity of children writers between the children of Narva city, based on the data of Central Library of Narva city. It is known, that the bigger percent of Narva inhabitants are russian language speakers and they prefer books of russian wriiters. This also concerns children, because their choise connected with culthure. But because our children live in a country where the knowledge of estonian language as the main language, is welcome, they may also be aware of estonian writers. At the most schools during the school hour students and teachers talk about estonian writer of children's literature, the kids see these books on the shelves of book stores, characters in books exist on the internet, on television and on stage. All these appearances must make children interested in estonian literature more but we do not know how much the comprehension of this area children have. The most important task of this work is research of the knowledge and opinion of Central Library of Narva city readers children's department.

## Kirjandus

EKSS II = *Eesti keele seletav sõnaraamat*, II köide, 2009. Tallinn: Eesti Keele Sihtasutus.

Tallinna Keskraamatukogu kodulehekülg,

<http://www.keskraamatukogu.ee/index.php?id=20750&highlight=k%C3%BCsitlus>, (viimati vaadatud 22.04.2013)

Eesti Lastekirjanduse Keskuse kodulehekülg, ajaleht „Nukits“, [http://www.elk.ee/?page\\_id=911](http://www.elk.ee/?page_id=911) , (viimati vaadatud 22.04.2013)

Eesti Lastekirjanduse Keskuse kodulehekülg, Nukitsa konkursi laureaadid 1992-2012, [http://www.elk.ee/?page\\_id=2056](http://www.elk.ee/?page_id=2056) (viimati vaadatud 22.04.2013)

Narva Keskraamatukogu koduleht, Narva Keskraamatukogu ajalugu,

<http://www.narvalib.ee/index.php?lang=est&id=403>, viimati vaadatud 22.04.2013

Narva Keskraamatukogu koduleht, Narva Statistika,

<http://www.narvalib.ee/index.php?lang=est&id=404>, viimati vaadatud 22.04.2013

*Pervik, Aino* 2011. *Raamatud mäletavad unustatud asju*

<http://taheke.delfi.ee/taheke/intervjuud/aino-pervik-raamatud-maletavad-unustatud-asju.d?id=42863275> , viimati vaadatud 15.05.2013

*Pärn, Linda* 2013 “Kümme nippi, kuidas last lugema meelitada”

<http://www.naine24.ee/1188938/kumme-nippi-kuidas-last-lugema-meelitada> viimati vaadatud 15.05.2013

*Smirnov, Ilja* 2012 “Narvas õpitakse martsiparsi voolima”. Ajaleht “Põhjarannik”

*Raadla, Riin* 2007. *Eesti üldhariduskoolide 2006/2007. aasta abiturientide lugemishuvi ja seda mõjutavad tegurid*. Magistritöö. Juhendaja Reet Vääri. Tartu Ülikool: 38

*Kangur, Ülo* 2013. „Rahvamajas oli aprill tõsine kuu“. Meie Reede.

*Vallik, Aidi* 2008 „Hea lasteraamatu fenomen”. Õpetajate leht: 6

*Paavle, Silvia* 17. november 2009, „Kivirähk meelitab lapsi kaka-juttudega raamatuid lugema“. Õhtuleht).

*Soone, Triin* 2012 „Lugemishuvi algab ettelugemisest” Eesti Kirjanduse Liidu ajaleht “Raamat”:1

*Hellerma, Kärt* 2012 „Minule on lugemine nagu hingamine”. Õpetajate leht

Narva Keskraamatukogu aruanne 2012: 2

*Haythornthwaite, C., Wellmann, B.* 2002 “*The Internet in Everyday Life: An Introduction.*” USA etc.: Blackwell Publishers: 13-18.

*Kuurme, T.* 2003. *Kasvatuse võim ja võimetus*. Tallinn: TPÜ Kirjastus

*Krõlov, Ivan* 2011 *Valmid*. Rostov-na-donu. ProfPress kirjastus: 7

*Mallene, Sirgid; Vaikmäe, Imbi 2010. Lugada on vahva! Mõtteid ja võtteid lugema innustamiseks. Tallinn: TEA kirjastus: 5, 7, 8*

*Coelho, Paul 2004: 1. Üksteist minutit. Tallinn: Pilgrim kirjastus*

*Narva Keskraamatukogu aastaaruanne 2012: 2, 10, 15*

*Narva Keskraamatukogu lasteteeninduse aastaaruanne 2012: 1*

*Кашкаров А.П. 2013. Как приохотить ребёнка к чтению. «Феникс» Ростов-на-Дону: 48*

## **Allikad**

Pervik, Aino 2008. „*Arabella, mereröövli tütar*“. Tallinn: Tänapäev

Pervik, Aino 2011 . „*Kunksmoor*“. Tallinn: Tammerraamat

Кивиряхк, Андрус 2010. «*Весна и какашка*». Tallinn: Varrak

Кивиряхк, Андрус 2009. «*Лотте из деревни изобретателей*». Tallinn: Varrak

Лутс, Оскар. 2000 «*Весна: картинки из школьной жизни*. Tallinn: Avita

## Lisad

Lisa 1

Любимые книги наших читателей. Лето 2011 г.

№	Книга	Кол-во голосов
1.	Hello, Kitty!	1
2.	Langen, Annette. Kirjad Felixilt.	1
3.	Olsson, Sören. Berti päevik.	1
4.	Olsson, Sören. Berti vägiteod.	1
5.	<b>Pervik, Aino. Arabella, mereröövlitütar.</b>	1
6.	<b>Pervik, Aino. Kunksmoor.</b>	1
7.	S.T.A.L.K.E.R.: серия книг.	1
8.	Амасова, Аня. Пираты кошачьего моря: серия книг.	1
9.	Бажов, Павел. Серебряное копытце.	1
10.	Барби.	3
11.	Барри, Джеймс. Питер Пэн.	1
12.	Барто, Агния. Жил на свете самосвал.	1
13.	Бат, Прюнелла. Прирожденная ведьма.	1
14.	Библиотека принцессы: серия книг.	1
15.	Библия.	1
16.	Бинг, Джорджия. Молли Мун: серия книг.	1
17.	Большая книга праздников (Disney).	1
18.	Братц: серия книг.	5
19.	Ведьмы (Witch): серия книг.	4
20.	Веркин, Эдуард. Стеклоанная рука.	1
21.	Винкс: серия книг.	8
22.	Висландер, Джуджа. Мама Му: серия книг.	1
23.	Вормс, Пенни. Смывайся!	1
24.	Гид для начинающих принцесс.	1
25.	Гоголь, Николай. Вий.	2
26.	Дейл, Дженни. Щенячий патруль: серия книг.	3
27.	Дефо, Даниель. Робинзон Крузо.	1
28.	Джейкс, Брайан. Война с Котиром.	1
29.	Джемс, Виль. Дымка (Конь ковбоя).	1
30.	Дилейни, Джозеф. Ученик Ведьмака.	1
31.	Драгунский, Виктор. Денискины рассказы.	1
32.	Емец, Дмитрий. Дракончик Пыхалка.	1
33.	Емец, Дмитрий. Мефодий Буслаев: серия книг.	1
34.	Емец, Дмитрий. Приключения домовят.	1
35.	Емец, Дмитрий. Таня Гроттер: серия книг.	5
36.	Жизнь замечательных животных: серия книг.	1
37.	Житков, Борис. Что я видел.	1
38.	Загадочные послания.	1
39.	Золотые сказки Диснея.	1
40.	Иван-царевич.	1
41.	Камов, Феликс. Ну, погоди!	1
42.	<b>Кивиряхк, Андрус. Весна и кашка.</b>	2
43.	<b>Кивиряхк, Андрус. Лотте из Деревни Изобретателей.</b>	1

44.	Киплинг, Редьярд. Рикки-Тикки-Тави.	1
45.	Колобок.	1
46.	Крыжановская, Елена. Принцесса Юта.	1
47.	Крюкова, Тамара. Потапов, к доске!	1
48.	Кэрролл, Льюис. Алиса в Стране чудес.	2
49.	Лагин, Лазарь. Старик Хоттабыч.	1
50.	Лебедева, Галина. Приключения Огуречной Лошадки.	1
51.	Линдгрэн, Астрид. Карлсон, который живет на крыше.	2
52.	Линдгрэн, Астрид. Пеппи Длинныйчулок.	2
53.	Линдгрэн, Астрид. Приключения Эмиля из Леннеберги.	1
54.	Лунтик: серия книг.	4
55.	<b>Лутс, Оскар. Лето.</b>	1
56.	Лучшая книга ужасов: серия книг.	1
57.	Льюис, Клайв Стейплз. Хроники Нарнии.	2
58.	Майер, Стефани. Рассвет.	1
59.	Майер, Стефани. Сумерки.	2
60.	Марушкин, Павел. Девочка из страны кошмаров.	1
61.	Матюшкина, Екатерина. Ага, попался!	3
62.	Матюшкина, Екатерина. Лапы вверх!	1
63.	Медведев, Валерий. Баранкин, будь человеком!	1
64.	Милер, Зденек. Кротик: серия книг.	1
65.	Милн, Алан. Винни Пух и все-все-все.	2
66.	Некрасов, Андрей. Приключения капитана Врунгеля.	1
67.	Носов, Николай. Незнайка на Луне.	1
68.	Носов, Николай. Приключения Незнайки и его друзей.	1
69.	Нурдквист, Свен. Петсон: серия книг.	1
70.	Оригами.	1
71.	Остер, Григорий. Вредные советы.	3
72.	Пайк, Кристофер. Город замороженных.	1
73.	Перро, Шарль. Золушка.	1
74.	Перро, Шарль. Спящая красавица.	1
75.	Петушок – Золотой гребешок.	1
76.	Пивоварова, И. Тайна.	1
77.	Пилки, Дэв. Капитан Подштанник: серия книг.	1
78.	Покемон: справочник чемпиона покемонов.	1
79.	Пушкин, Александр. Сказка о мертвой царевне и о семи богатырях.	1
80.	Распутин, Валентин. Уроки французского.	1
81.	<b>Рауд, Эно. Сипсик.</b>	1
82.	Ролинг, Джоан Кетлин. Гарри Поттер: серия книг.	2
83.	Рунге, С. Шайбу! Шайбу!	1
84.	Сергеев, Леонид. Альма.	1
85.	Смешарики: серия книг.	4
86.	Старк, К. Практическая энциклопедия домашних животных для детей.	1
87.	Степанов, В.А. Муркины сказки.	1
88.	Стивенсон, Р.Л. Остров сокровищ.	1
89.	Страшилки.	1
90.	Тачки.	1
91.	Твен, Марк. Приключения Тома Сойера.	1
92.	Толстой, Алексей. Золотой ключик, или Приключения Буратино.	2

93.	Трэверс, Памела. Мэри Поппинс с Вишневой улицы.	1
94.	Усачева, Елена. Большая книга ужасов.	1
95.	Успенский, Эдуард. Каникулы в Простоквашино.	1
96.	Успенский, Эдуард. Крокодил Гена и его друзья.	1
97.	Ханна Монтана: серия книг.	1
98.	Хантер, Эрин. Коты-воители: серия книг.	1
99.	Хармер, Венди. Фея Жемчужинка: серия книг.	2
100.	Чарская, Лидия. Записки гимназистки.	1
101.	Чарская, Лидия. Соперницы.	1
102.	Чехов, Антон. Каштанка.	1
103.	Чуковский, Корней. Тараканище.	2
104.	Чуковский, Корней. У меня зазвонил телефон.	1
105.	Чуковский, Корней. Храбрый Персей.	1
106.	Шахматы.	1
107.	Щербиновская, Е. Тайна Белой Волчицы.	1
108.	Янссон, Туве. Муми-тролль: серия книг.	1

## Lisa 2

Список произведений эстонских авторов, предпочитаемых для чтения читателями Нарвской центральной библиотеки.

01.01.2012 – 25.02.2013

В списке указаны издания, выданные читателям за означенный период 30 и более раз.

Есть книги для детей и взрослых.

Есть вопросы? Мой контакт [Anna.Kuuli@narvalib.ee](mailto:Anna.Kuuli@narvalib.ee) , 53947316.

Удачи!

Название	Автор	Год издания	Книго-выдача
Сипсик / (Sipsik. Vene keeles.)	Рауд, Эно	2010	91
Арабелла - дочь пирата : [повести] / (Arabella, mereröövli tütar)	Первик, Айно	2001	76
Муфта, Полботинка и Моховая Борода : повесть-сказка	Рауд, Эно	2009	71
Весна : картинки из школьной жизни	Лутс, Оскар	2000	68
Наш лисенок : повесть	Таммсааре, А.Х.	1986	66
Sipsik	Raud, E.	2001	65
Kunksmoor. Kunksmoor ja Kapten Trumm: Kunksmoor	Pervik, A.	2001	64
Reherapp, ehk, November : [romaan	Kivirähk, Andrus	2006	59
Муфта, Полботинка и Моховая Борода / (Книга 1; Книга 2)	Рауд, Э.	1987	52
Ноябрь, или Гуменщик	Кивиряхк, Андрус	2008	51
Нарва : История, времена, события, люди, достопримечательности Нарвы и ее окрест	Ида, Оскар	2008	45
Сказки	Крейцвальд, Ф.	2003	45
Лотте из Деревни изобретателей / (Leiutajateküla Lotte. Vene keeles.)	Кивиряхк, Андрус	2009	45

Мститель : историческая повесть из даллкого прошлого эстонского народа	Борнхээ, Э.	2005	45
Баба-Мора / (Kunksmoor / Aino Pervik)	Первик, Айно	1982	44
Мартов хлеб : [повесть-сказка] / (Mardileib. Vene keeles.)	Кросс, Яан	2009	40
Sibulad ja šokolaad	Kivirähk, Andrus	2002	40
Sipsik	Raud, Eno	2009	40
Сказки	Крейцвальд, Фридрих Рейнгольд	1997	38
Эстонские пословицы		1993	37
Kevade: pildikesi koolipõlvest / (I osa)	Luts, O.	1999	37
Kollane autopõrnikas sõidab ringi	Pervik, Aino	2008	37
Реки с заповедными территориями в уезде Вирумаа. 2, Река Нарва / (Река Нарва)		2011	35
Lotte: reis Lõunamaale	Kivirähk, Andrus	2002	35
Тепло надежды : перевод с эстонского	Виилма, Лууле	1999	32
О милой сердцу стороне : Нарва : Литературно- историческая антология		2004	32
Золотое кольцо Гунгербурга : курорт Нарва-Стрелков, Йыэсуу	Виктор Васильевич	2007	31
Исторические повести : перевод с эстонского	Борнхээ, Эдуард	1984	31
Конституция (Основной закон) Эстонской Республики. Закон о гражданстве (Закон о		2001	31
Рассказы о самолетах для маленьких мужчин	Немвальтс, Урмас	2008	31
Eesti rahva ennemuistsed jutud	Kreutzwald, Friedrich Reinhold	1996	30
Весна и кашка	Кивиряхк, Андрус	2010	30
Таллинн в легендах : перевод с эстонского		1991	30
Lugu lendavate taldrikutega	Raud, Eno	2000	30

### **Lisa 3**

Laste küsitlus eesti kirjanikute raamatute kohta.

Küsimused:

Kas Te teate seda raamatut? Kas Teile meeldib see raamat?

#### **Andrus Kivirähk „Kaka ja kevad“**

- Mina ei lugenud „Kaka ja kevad“. Mulle ei meeldi lugeda junnist, sest ma arvan, et nad on vastikud.
- Naljakas raamat, mulle meeldib. Ma võtsin seda raamatukogust.
- Ma ei lugenud, aga nimetus on huvitav.
- Väga tore raamat. Huvitav lugeda ja on palju ilusaid pilte.

#### **Andrus Kivirähk „Leiutajatekülla Lotte“**

- Raamat on ilus ja huvitav. Ma nägin Lotte, kui sõitsin koos emaga Tallinnasse. Mina teised joonistasid koos Lotte Oli tore.
- Mulle meeldib raamat „Leiutajatekülla Lotte“, sest seal koeraga juhtuvad huvitavad seiklused. See küla, kus ta elab, on väga tore küla. Seal on kõik nii sõbralikud ja head.
- Ma ei lugenud raamatut. Ma üldse ei armasta lugeda. Ma vaatasin filme. Film meeldis, aga minu meelest „Madagaskar“ on parem.
- Ma ei lugenud raamatut ega vaadanud filme. Võib olla ma vaatan tulevikus, kuid lugeda ma ei taha.
- Mina ei teadnud, et on ka raamat „Leiutajatekülla Lotte“. Vaatasin ainult filme. Meelsasti võttan seda raamatukogust ja loen läbi.

#### **Aino Pervik „Arabella, mereröövli tütar“**

- Paks, sündmusetäis raamat piraatidest. On ju huvitav. Mulle meeldib.
- Mina ei lugenud ja filmi ei vaadanud. Mulle meeldib mereteemalised juttud, see tõttu proovin tulevikus lugema.
- Ma lugesin ainult mõned osad koolis eesti kirjanduse tunnis. Mulle meeldis.
- Me lugesime fragmentid raamatust kodus eesti kirjanduse tunni jaoks. Fragmentid olid huvitavad aga mina ei taha raamatut lugeda, sest mulle lihtsalt ei meeldi lugeda.

#### **Aino Pervik „Kunksmoor“**

- Ma ei lugenud raamatut „Kunksmoor“. Nõidadest tunnen ainult Baba-Jagat.
- Ma tean, kes on Kunksmoor, aga raamatut ei lugenud.
- Me lugesime fragmente „Kunksmoorist“ koolis ka. Ja vaatasime fragmente filmist. Film on nii vana. Minu meelest, raamat on huvitavam kui film.

#### **Oskar Luts „Kevade“**

- Raamat „Kevade“ on mul kodus. Ma ise võitsin selle raamatu luuletusekonkursil. Ma lugesin selle läbi ja mulle meeldis, sest raamat on mulle lähedane.
- Ma ei lugenud, sest mulle meeldib rohkem fantastika.
- Raamat on paks ja seetõttu ma ei lugenud seda. Mulle meeldib lugemine, aga minu jaoks millegi pärast „Kevade“ oli keeruline lugeda.
- Ma lugesin mõned osad koolis. Ja veel vaatasime osa filmist tunnis. Mina ei oska rääkida, kas raamat meeldis mulle või mitte.

## **Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja lõputöö üldsusele kättesaadavaks tegemiseks**

Mina Julia Reka  
(*autori nimi*)

(sünnikuupäev: 1.07.1989)

1. annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) enda loodud teose  
Populaarsemad eesti lastekirjanike raamatud (Narva Keskraamatukogu andmete põhjal)

(*lõputöö pealkiri*)

mille juhendaja on Maret Annuk,  
(*juhendaja nimi*)

1.1.reprodutseerimiseks säilitamise ja üldsusele kättesaadavaks tegemise eesmärgil, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace-is lisamise eesmärgil kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni;  
1.2.üldsusele kättesaadavaks tegemiseks Tartu Ülikooli veebikeskkonna kaudu, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace'i kaudu kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni.

2. olen teadlik, et punktis 1 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.

3. kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei rikuta teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse seadusest tulenevaid õigusi.

Narvas  
**27.05.2013**